

Introduktion om miljö kvalitetsnormer för vatten 2024

Vad miljö kvalitetsnormer är och hur de används

Titel: Introduktion om miljö kvalitetsnormer för vatten

Vattenmyndigheterna i Sveriges fem vattendistrikt

Omslagsbild:

Illustration: Tobias Flygar, Rebecca Elfast

Tryckning: Endast digital utgåva

Upplaga: Digital utgåva

Om introduktionsmaterialet

Introduktionsmaterialet riktar sig till NAP-samordnare på länsstyrelserna och NAP-nätverken och är grundläggande. Tanken är att materialet ska vara ett stöd för dig som behöver förstå och kunna förklara vad miljö kvalitetsnormer är och hur de används. I detta material kommer vi samla kortare information kring miljö kvalitetsnormer, normsättning och länka till redan befintligt material som är lämpligt för självstudier.

Viktiga insikter

Vi hoppas att materialet ska ge er:

- grundläggande kunskap om hur miljö kvalitetsnormer för vatten är konstruerade och
- förståelse för processen som leder fram till vattendelegationens beslut om miljö kvalitetsnormer

Introduktionens olika delar

Del 1, Introduktion miljö kvalitetsnormer

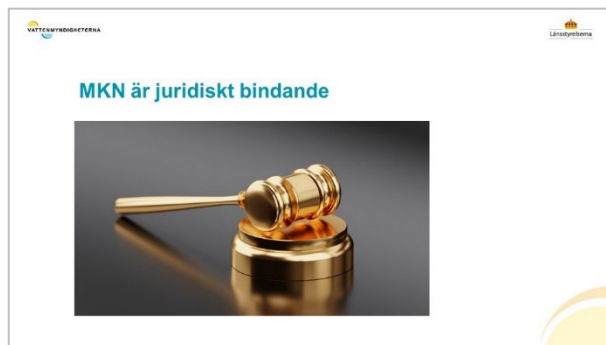
Syfte: Få ökad kunskap och förståelse.

Del 2, Introduktion normsättning

Syfte: Få ökad kunskap och förståelse.

Del 3, Tips och vidare fördjupning

Del 1 - Introduktion MKN

En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller miljön i övrigt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten)

och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten. Vad innebär "MKN är juridiskt bindande"? "Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt styrinstrument för myndigheter och domstolar, som används vid till exempel tillståndsprövning, tillsyn och fysisk planering. När myndigheter och domstolar fattar beslut om villkor för olika verksamhetsutövare är den aktuella miljökvalitetsnormen ett viktigt underlag."

Miljökvalitetsnormen är målet med arbetet för varje vattenförekomst. Vilken status ska vattnet ha i framtiden? Och när ska målet vara uppnått? Utifrån nuläget och vad som behövs för att förbättra vattnet beslutar vattendelegationerna vilka miljökvalitetsnormer som gäller.

Miljökvalitetsnormerna är ett juridiskt styrmedel som införts i miljöbalken. En miljökvalitetsnorm fastställs utifrån vad naturen tål. Utöver miljökvalitetsnormer för den allmänna vattenmiljön finns även miljökvalitetsnormer för luft, badvatten, fisk- och musselvatten och omgivningsbuller. Funktionen med en sådan norm är att skydda miljön från överexploatering genom "många-bäckar-små"-principen. Normen beslutas utifrån hur miljön i vattnet borde vara för att ekologiska och kemiska funktioner ska fungera.

Miljökvalitetsnormen sätter inte gränser för exempelvis utsläpp till en sjö, utan den sätter gränsen för vilken halt som får finnas av vissa ämnen i sjön, eller vilken förekomst av vissa växter och djur som motsvarar målet för miljökvaliteten. Tanken är att komma åt den sammanlagda miljöpåverkan på sjön.

En miljökvalitetsnorm beskriver en miniminivå på kvaliteten i en vattenförekomst. Sämre än så får det inte bli, bara bättre! Sveriges fem vattenmyndigheter samordnar vattenförvaltningsarbetet i distrikten. Miljökvalitetsnormerna är ett av verktygen för kommuner och myndigheter i arbetet för bättre vatten.

[Miljökvalitetsnormer för vatten](#)

För att nå miljökvalitetsnormen "god ekologisk status" krävs ofta att åtgärder genomförs vid de verksamheter som påverkar vattnet. Om dessa åtgärder påverkar den samhällsnytta som verksamheten skapar på ett alltför omfattande sätt, kan vattnet i stället förklaras som en kraftigt modifierad vattenförekomst (KMOV).

[Kraftigt modifierad vattenförekomst](#)

Del 2 - Introduktion normsättning

Normsättningen styrs av 4 kap Vattenförvaltningsförordningen och Havs och vattenmyndighetens och Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter (som länkas till i Del 3 nedan). Principer för hur VM tillämpar regelverken beskrivs här:

[Principer för beslut om miljökvalitetsnormer | Vattenmyndigheterna](#)

Vattenmyndigheten har tagit fram riktlinjer för åtgärdsanalys och normsättning vid olika typer av påverkan på vattenmiljön:

[Riktlinjer för åtgärdsanalys och miljökvalitetsnormer](#)

När dataunderlag och miljö kvalitetsnormer behöver revideras

Vattenförvaltningen är adaptiv och sker i sexårs cykler. Det innebär att vattenmyndigheten reviderar underlag, bedömningar och normsättning var sjätte år och oftare om det finns särskilda skäl.

Ändringar som kan påverka miljö kvalitetsnorm

Av olika anledningar kan det finnas brister i det underlag som ligger till grund för gällande miljö kvalitetsnormer. Länsstyrelsen och verksamhetsutövare kan vid samverkan konstatera att det finns nytt underlag och mer detaljerade data, som skulle kunna vara skäl för översyn av miljö kvalitetsnormerna. Länsstyrelsen behöver då inleda dialog med vattenmyndighetens kansli och redogöra för på vilket sätt det nya underlaget har betydelse för möjligheten att bestämma rimliga och ändamålsenliga miljö villkor i tillståndsprovning. Vattenmyndigheten behöver även en beskrivning av hur det nya underlaget är framtaget och hur det förhåller sig till gällande föreskrifter, bedömningsgrunder och riktlinjer.

Ändringar som inte påverkar miljö kvalitetsnorm

Information om vattenförekomster i VISS kan behöva revideras även om det inte påverkar miljö kvalitetsnormen. När en länsstyrelse vill uppdatera påverkansbedömning, statusklassificering, riskbedömning, förbättringsbehov eller åtgärdsförslag för en vattenförekomst som berörs av ett pågående eller nära förestående tillstånds- eller planärendes ska följande genomföras:

- Länsstyrelsens informerar vattenmyndighetens kansli om behovet av ändring och hur det nya underlaget förhåller sig till gällande föreskrifter, bedömningsgrunder och riktlinjer.
- Vattenmyndighetens kansli granskar, godkänner och ger länsstyrelsens beredningssekreteriat i uppdrag att genomföra erforderliga ändringar i VISS.

Del 3 – Tips och vidare fördjupning

På vattenmyndigheten.se hittar du en mängd material för vidare läsning.

[Frågor och svar om miljö kvalitetsnormer](#)

Ett högaktuellt ämne just nu är miljö kvalitetsnormer för vatten som påverkas av vattenkraft.

Här hittar du frågor och svar om vårt arbete och kopplingen till den nationella planen för omprovning av vattenkraft (NAP). Scrolla ner på sidan.

[Miljö kvalitetsnormer och vattenkraft](#)

Skriften - Verktyg för bättre vatten

Den här skriften ska ge handläggare på framför allt länsstyrelserna kunskap om systemet med miljökvalitetsnormer för vatten, MKN. Den kan också användas av länsstyrelserna i kontakt med kommuner och verksamhetsutövare när det gäller MKN. Skriften är inte tänkt att användas som vägledning vid provning och tillsyn.

[Verktyg för bättre vatten](#)

Kort introduktion om miljökvalitetsnormer

Det finns en framtagen Powerpoint som beskriver hur miljökvalitetsnormer fungerar för vatten. Den går att beställa. Skicka e-post till vattensamordnare Lisa Dahlén, lisa.dahlen@lansstyrelsen.se,

VISS.se

I databasen [Vatteninformationssystem Sverige](#) kan du söka på alla vattenförekomster. Här presenteras de beslutade miljökvalitetsnormer tillsammans med data om påverkan, status, risk, åtgärdsförslag och motiveringstexter som redovisar skälen för gällande kvalitetskrav.

Länsstyrelsens föfattningssamling

Föreskriften innehåller en generell text om kvalitetskrav för vattenförekomster och tabeller över fastställda normer för alla vattenförekomster i respektive vattendistrikt.

[Vattenmyndigheterna.se – länsstyrelsernas föfattningssamling](#)

Havs- och vattenmyndigheten

[Om miljökvalitetsnormer för ytvatten](#)

SGU

[Föreskrifter om miljökvalitetsnormer för grundvatten](#)

[Föreskrifter](#)

Saknar du något?

Om du som mottagare av informationsmaterialet kring miljökvalitetsnormer upplever att det saknas viktig information eller har frågor som behöver besvaras, uppmanas ni varmt att kontakta oss för ytterligare stöd och vägledning. Skicka e-post till vattenmyndighetens resursbrevlåda i det berörda distriktet:

Bottenvikens vattendistrikt: Vattenmyndigheten.Norrbotten@lansstyrelsen.se

Bottenhavets vattendistrikt: vattenmyndigheten.vasternorrland@lansstyrelsen.se

Norra Östersjöns vattendistrikt:

vattenmyndigheten.i.norra.ostersjon.vastmanland@lansstyrelsen.se

Södra Östersjöns vattendistrikt: vattenmyndigheten.kalmar@lansstyrelsen.se

Västerhavets vattendistrikt: vattenmyndigheten.vastragotaland@lansstyrelsen.se

Vi är här för att bistå och säkerställa att alla berörda parter har tillgång till den information och det stöd de behöver för att förstå och följa miljökvalitetsnormerna på bästa sätt.